

Milivoj SOLAR (Zagreb)
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
milivoj.solar@zg.t-com.hr

**RECENZIJA RUKOPISA MARJANE ĐUKIĆ U POTRAZI
ZA ROMANOM**

Gledano u cjelini, autorica je uspješno ostvarila temeljnu zamisao: napisala je monografiju, obuhvativši golemo područje s poznavanjem relevantnih primjera te interpretacijama i analizama koje mogu zadovoljiti i stručnjaka, jer se ponekad oslanjaju na naratološke pojmove i uvide, ali ne prelaze u sofisticirani metajezik, pa ih može razumjeti i šira publika. Njezine su osnovne teze o prirodi romana, o njegovom francuskom podrijetlu i o karakteristikama koje mogu poslužiti određivanju žanra dobro obrazložene, a pozivaju se i na relevantne teoretičare i dobro izabrane primjere.

Ključne riječi: *Marjana Đukić, francuski roman, naratologija, srednji vijek*

Rukopis Marjane Đukić, naslovljen *U potrazi za romanom*, s podnaslovom *Francuski roman srednjeg, XVI i XVII vijeka*, ima ukupno 182 stranice kompjutorskog ispisa, a sastoji se od uvoda, naslovljenoga *Čitaocu* (2–10 str.), tri osnovna dijela, *Roman u srednjem vijeku* (11–70), *Roman u XVI vijeku* (71–92) i *Roman u XVII vijeku* (93–174) te *Bibliografije* (176–182). Dijelovi su podijeljeni na poglavlja, naslovljena prema manjim tematskim cjelinama, autorima ili djelima, a pridodate su i kronološke tablice za svako razdoblje. Temeljna je zamisao da se na analizi cjelokupnog korpusa te interpretaciji pojedinih djela upozori na značenje i važnost ranih francuskih romana, kojima je utemeljen žanr europskog romana, a koji i danas mogu izazvati i šire zanimanje publike.

Svojevrsni uvod, *Čitaocu*, objašnjava tako da je autoričina namjera pokazati kako se golem opus početaka romana može i mora uključiti u raspravu o poetici žanra. Upozorava se pri tome kako je roman u današnjem smislu oblikovan u srednjem vijeku i ranoj renesansi, jer je recepcija helenističkog romana, koji se ponekad smatra početkom suvremenog žanra, djelovala tek mnogo

kasnije. Nastanak romana autorica povezuje sa srednjovjekovnim mentalitetom i tadanjim narativnim žanrovima, pa se bez pretenzija da se prikloni nekoj postojećoj teoriji romana – koje uglavnom poznaje – navodi dvanaest manje ili više poznatih karakteristika prema kojima bi se mogla okvirno razumjeti priroda romana. To drži dovoljnim za eksplikaciju, analizu, pa i tumačenje.

Prvi dio počinje poglavljem *Formiranje romana*, u kojem se objašnjava značenje naziva „roman“, upozorava na srednjovjekovni mentalitet i žanrove koji ga izražavaju te nakon toga prelazi na analizu kurtoazije i tehniku kurtoaznog romana. Zatim se posebno poglavlje posvećuje *Tristanu i Izoldi*, kao tekstu koji i danas privlači čitatelje. Posebno se zatim razmatraju romani Kretjena de Troa, koji se pažljivo analiziraju, upozoravajući na utjecaj antike, ali i lokalne europske tradicije. Na kraju se navodi kronologija i analizira nekoliko ostalih predstavnika romana toga razdoblja. U epilogu tog dijela naglašava se kako je srednjovjekovni roman bitna etapa razvoja cjelokupnog žanra, te kako je upravo u njemu stvorena svojevrsna mitologija čije su teme i junaci, poput kurtoazne ljubavi i traganja za Gralom te Tristan, Morgan i kralj Artur, do danas prisutni i utjecajni u cjelokupnoj europskoj kulturi.

Drugi dio počinje kronologijom, zatim prelazi na raspravu o humanizmu i analizira tzv. viteške romane. Nakon toga se iscrpno analizira Rableov roman *Gargantua i Pantagruel*, a završava poglavljem *Kako je roman dobio lošu reputaciju*, u kojem autorica upozorava i na problematiku recepcije: „Dok su se stari romani najčešće čitali naglas, nove biblioteke su omogućile usamljeničko prepuštanje čarima romaneskne fikcije“ (str. 80).

Treći dio opet počinje kronološkom tablicom. Naglašava zatim utjecaj španjolske književnosti te opisuje nastanak pikarskog romana. Posebno poglavlje posvećuje romanu u doba baroka, pa analizira pastoralni roman, pojam i utjecaj precioznosti, komične romane te antiromane, opisujući i polemike koje su se oko toga razvile. Na kraju analizira i roman u doba klasicizma, upozorava na epistolarni i na memoarski roman, da bi završila eksplikacijom ranih teorija romana, naslovljenom *Napadi i odbrane*.

Opsežna bibliografija na kraju pokazuje autoričino dobro poznavanje ne samo francuske nego i evropske srednjovjekovne književnosti, kao i širokog područja novijih teorija romana.

Gledano u cjelini, autorica je uspješno ostvarila temeljnu zamisao: napisala je monografiju, obuhvativši golemo područje s poznavanjem relevantnih primjera te interpretacijama i analizama koje mogu zadovoljiti i stručnjaka, jer se ponekad oslanjaju na naratološke pojmove i uvide, ali ne prelaze u sofisticirani metajezik, pa ih može razumjeti i šira publika. Njezine su osnovne teze o prirodi romana, o njegovom francuskom podrijetlu i o karakteristikama

koje mogu poslužiti određivanju žanra dobro obrazložene, a pozivaju se i na relevantne teoretičare i dobro izabrane primjere. Opravdano se upozorava i na književnu vrijednost mnogih tekstova, kao i na njihovo kulturnopovijesno, ali i aktualno značenje. Opravdano se također naglašava i važnost recepcije, a povremeno pozivanje na suvremene teoretičare pokazuje kako autorica prati i razumije suvremene književnoteorijske rasprave, osobito one francuskih autora. Cijela je monografija pisana jasno i pregledno, obiluje i manje poznatim podacima, a tumačenja mogu čitaoca uputiti kako na srednjovjekovni mentalitet tako i na trajni utjecaj ranih romana, prisutan u cjelokupnom suvremenom književnom stvaralaštvu, od tzv. trivijalne književnosti do visoko sofisticirane postmodernističke proze.

Zbog svega toga smatram da rukopis u potpunosti zaslužuje da se objavi, jer podjednako može zadovoljiti stručnjake kao i širu publiku u doba kada srednji vijek i rana renesansa čini se opet izazivaju zanimanje.

Milivoj SOLAR

REVIEW OF *IN SEARCH FOR NOVEL* BY MARJANA ĐUKIĆ

On the whole, the author has successfully achieved her basic idea: she has written a monograph, covering a vast area, with knowledge of relevant examples and interpretations and analysis that can satisfy experts - as they sometimes rely on narratological concepts and insights, but do not cross into a sophisticated meta-language, which makes them understandable to broader audience as well. Her basic views of the nature of novel, its French origins and characteristics that can serve for establishing the genre are well-reasoned and rely on relevant scholars and well-chosen examples.

Key words: *Marjana Đukić, French novel, narratology, Middle Ages*